

РЕШЕНИЕ

№ 393

гр. София, 20.06.2023 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

АПЕЛАТИВЕН СЪД - СОФИЯ, 5-ТИ ТЪРГОВСКИ, в публично заседание на шести юни през две хиляди двадесет и трета година в следния състав:

Председател: Величка Борилова

Членове: Зорница Гладилова
Мария Райкинска

при участието на секретаря Ирена М. Дянкова
като разгледа докладваното от Зорница Гладилова Въззивно търговско дело
№ 20231001000358 по описа за 2023 година

Производството е по реда на чл.258 и следващите от ГПК.

С Решение от 05.01.2023 г., постановено по т.д. № 3326/2017 г., Софийски градски съд, ТО, VI-14 състав е осъдил „АМК Електроникс“ ООД да заплати на Фонд "Научни изследвания" на основание чл.55, ал.1, пр.3 от ЗЗД сумата 140 000 лева, представляваща платено на отпаднало основание авансово плащане по договор № ДФНИ М01/20 от 10.12.2012 г. за финансиране на научноизследователски проект в конкурс „Финансиране на фундаментални научни и научноприложими изследвания в приоритетни области – 2012 г.“ ведно със законната лихва върху нея, считано от 08.12.2017 г. като е отхвърлен иска на Фонд "Научни изследвания" срещу „АМК Електроникс“ ООД с правно основание чл.86, ал.1 от ЗЗД за сумата 70 937.93 лева обезщетение за забавено плащане на главницата от 140 000 лева за периода от 11.12.2012 г. до 04.12.2017 г. като неоснователен.

Срещу решението, в частта с която е уважен иска срещу него и в частта, с която е осъдено да заплати разноските по делото, е подадена въззивна жалба от „АМК Електроникс“ ООД. Жалбоподателят моли то да бъде отменено в посочените части и искът срещу него да бъде отхвърлен. Счита, че неправилно първоинстанционния съд е квалифицирал част от направените от него възражения за нищожност на Заповед РД-09-122/11.02.2013 г. като такива обуславящи нейната незаконосъобразност и отказал да се произнесе по тях. Поддържа, че заповедта била нищожна поради липса на форма – тъй като липсвали мотиви и тъй като препращала към приложение, което било неразделна част от нея, но не отговаряло на изискванията за административен акт – не съдържало дата на издаване, подпис на лицето, издало акта с означаване на длъжността му. Заповедта била нищожна поради липса на компетентност, тъй като била издадена от Министерство на образованието, младежта и науката, а не от Министъра. Неправилна била констатацията на

съда относно компетентността за отмяна на утвърденото класиране. Неправилно съдът приел, че липсата на възобновяване на производството, което приключило с издаването на Заповед РД-09-122/11.02.2013 г. не е порок който води до нищожност на акта. Твърди, че по този начин административният орган е излязъл извън рамките на определената му компетентност, тъй като тя включвала единствено правомощие да отмени решението на Изпълнителния съвет на Фонд "Научни изследвания" в незаконосъобразната му част. Моли въззивният съд да приеме, че Заповед РД-09-122/11.02.2013 г. е нищожна. Счита, че въззивният съд следва да извърши косвен съдебен контрол за законност на Заповед РД-09-122/11.02.2013 г., което било допустимо по реда на чл.17, ал.2 от ГПК. Заповедта била незаконосъобразна поради липса на мотиви и допуснати съществени процесуални нарушения в производството по издаването ѝ. Поддържа, че в действащата към момента на сключване на договор № ДФНИ М01/20 от 10.12.2012 г. редакция на чл.29, ал.4 от ЗНИИ решението на ИС на Фонд "Научни изследвания" не е предвидено като административен елемент от фактическия състав на договора, а като положителна предпоставка за неговото сключване като ведниж сключен договорът представлявал самостоятелен юридически факт, пораждащ облигационното отношение. Правните последици на този договор можело да отпаднат с обратна сила единствено след неговото разваляне от изправната страна или слуд унищожаването му по съдебен ред. Договорът между страните бил валиден и действащ и не било налице отпадане с обратна сила на основанието за извършеното по него плащане. Съдът неправилно приел, че сключеното допълнително споразумение от 10.12.2012 г. към договор № ДФНИ М01/20 от 10.12.2012 г. е нищожно. Въззивникът поддържа, че липсват предпоставките за уважаване на иска с правно основание чл.55, ал.1, пр.3. Счита, че съдът неправилно приел като недоказано направеното възражение за прихващане като моли въззивният съд в случай, че счете иска основателен да прихване претендираната от ищеца сума със стойността на извършените дейности и разходи по реално изпълнение на договора.

Въззиваемият Фонд "Научни изследвания" не взема становище по подадената жалба.

Съдът като обсъди представените по делото доказателства и доводите на страните и съобразявайки правомощията си по чл.269 от ГПК, намира следното от фактическа страна:

Първоинстанционното производство е образувано по предявени обективно съединени иски от Фонд "Научни изследвания" срещу „АМК Електроникс“ ООД с правно основание чл.55. ал.1, предл.3 от ЗЗД за осъждането на ответника да заплати сумата от 140 000 лв., представляваща платено на отпаднало основание авансово плащане по Договор № ДФНИ М01/20 от 10.12.2012 г. за финансиране на научноизследователски проект в конкурс "Финансиране на фундаментални научни и научноприложими изследвания в приоритетни области - 2012 г.", ведно със законна лихва върху главницата, считано от датата на подаване на исковата молба до окончателното ѝ изплащане, както и иск с правно основание чл.86, ал.1 от ЗЗД за осъждането му да заплати 70 937.93 лв. обезщетение за забавено плащане на тази сума, за периода 11.12.2012 г. до 04.12.2017 г. Ищецът е поддържал, че ответникът „АМК Електроникс“ ООД кандидатствал с проект пред него в национален конкурс "Финансиране на фундаментални научни и научно-приложни изследвания в приоритетните области" – 2012 г. Проектното му предложение с вх. № FFNNIPO_12_00761 било с наименование "Метод за микровълнова радиометрична ранна диагностика на тумори". Проектът бил допуснат и класиран от Временно-научна експертна комисия в област "Мултидисциплинарни изследвания с приложение в повече от едно приоритетно направление". Направеното предложение за финансиране било одобрено от Изпълнителния съвет на Фонд "Научни изследвания" и Министъра на образованието, младежта и науката, въз основа на което между Фонд "Научни изследвания" от една страна като възложител и „АМК Електроникс“ ООД и доц.д-р Л. К. У. от друга страна като изпълнители бил сключен договор № ДФНИ М01/20 от 10.12.2012 г. за финансиране на научноизследователски проект за срок от 24 месеца и предоставяне на средства в размер на 200 000 лв. На 11.12.2012 г.

Фонд "Научни изследвания" превел по сметка на ответника сумата от 140 000 лв., представляваща авансово плащане по горепосочения договор. По постъпили сигнали в администрацията на Министерски съвет за допуснати нарушения от ръководството на Фонд "Научни изследвания" при провеждане на конкурса, въз основа на заповед на Министър-председателя на Република България, била извършена проверка от междуведомствена работна група с държавни инспектори от "Главен инспекторат" към Министерския съвет и финансови инспектори от Агенция за държавна финансова инспекция, която констатира допуснати нарушения по конкурсната процедура "Финансиране на фундаментални научни и научно-приложни изследвания в приоритетни области - 2012 г.", в това число и по горепосочения проект. На 11.02.2013 г., на основание чл. 99, ал. 1 от АПК, Министърът на образованието, младежта и науката издал Заповед РД-09-122/11.02.2013 г., с която отменял утвърденото класиране по проектните предложения за финансиране от Фонд "Научни изследвания", предложени от Временно-научна експертна комисия по „Педагогика“ и „Мултидисциплинарни изследвания с приложение в повече от едно приоритетно направление“. С отмяната на индивидуалния административен акт, по силата на който бил сключен договор № ДФНИ МО 1/20 от 10.12.2012 г., породените от него последици отпадали с обратна сила, поради което и извършеното от страна на ФНИ плащане в размер на 140 000 лв. се явявало на отпаднало основание и следва да бъде върнато от ответника на основание чл. 55, ал. 1 от ЗЗД. Сумата не била възстановена, поради което за Фонд "Научни изследвания" възниквал правен интерес от предявяването на настоящата искова молба и търсене събиране на посочените суми по съдебен ред. Съгласно чл. 86, ал. 1 от ЗЗД, когато задължението е парично, върху него се начислявала и лихва за забава, поради което ищецът претендира и заплащането на законна лихва за забава върху главницата в размер на 70 937.93 лв. за периода от превеждане на сумата 11.12.2012 г. до подаване на исковата молба.

С отговора на исковата молба „АМК Електроникс“ ООД е оспорил исковете, като неоснователни. „АМК Електроникс“ ООД установило невъзможност да изпълни проекта, както и финансово да покрие разходите по предвиденото самоучастие от 20%, но Фонд "Научни изследвания" не се съгласил договорът да бъде прекратен по взаимно съгласие и „АМК Електроникс“ ООД да възстанови изцяло получената сума. Със Споразумение от м. 12.2012 г. към Договор № ДФНИ МО1/20 от 10.12.2012 г., сключено между Фонд "Научни изследвания" като възложител, от една страна и научния ръководител на проекта - доктор по физика, старши научен сътрудник Л. У., „АМК Електроникс“ ООД и Сдружение „Институт за молекулярни анализи“ като изпълнители, от друга страна, било постигнато съгласие за изменение на Договор № ДФНИ МО1/20 от 10.12.2012 г. като основен изпълнител бенефициент по проекта било определено Сдружение „Институт за молекулярни анализи“, при договорено разпределение на финансирането — 97% от сумата, предоставяна от Фонд "Научни изследвания" за Сдружение „Институт за молекулярни анализи“ и 3% от сумата, предоставяна от Фонд "Научни изследвания" за „АМК Електроникс“ ООД. В изпълнение на т.4 във вр. с т. 2Б от Допълнителното споразумение на 07.05.2013 г. „АМК Електроникс“ ООД превело сумата от 135 800 лева (представляваща 97% от полученото финансиране за изпълнение на първия етап от проекта) по банкова сметка на Сдружение „Институт за молекулярни анализи“. В периода януари 2013 г. - декември 2013 г. били извършени всички предвидени дейности по реализация на първия етап от проекта, като цялото финансиране било изразходвано целево. Изпълнителите вложили и лични средства в размер на договореното самофинансиране /20% от получената от всеки от тях сума/. Във връзка с реализацията на първи етап от проекта на 31.01.2014 г. с вх.№ 100/27 във Фонд „Научни изследвания“ Изпълнителите представили отчети за всички извършени дейности (съобразно одобрената работна програма, представляваща неразделна част от Договора), както и за всички получени и изразходвани по проекта средства (включително разходооправдателни документи — договори, фактури, протоколи, отчети, платежни нареждания по пера за всеки конкретен разход). С представянето на „научен и финансов отчет“ по изпълнението на проекта изпълнителите изпълнили изцяло задълженията си по първия етап на проекта. Всички отчети били приети без възражения в началото на 2014 г. от Фонд "Научни изследвания". Общата стойност на извършените

дейности съответствала на размера на полученото финансиране. Уредът, разработен по този проект, съществува физически и към момента все още се тествал в някои болници. Ответникът посочил, че повече от три години и половина след окончателно приключване на изпълнението с писмо - покана изх. №26/36 от 22.08.2017 г. за прекратяване на Договор №ДФНИ - МО1/20 от 10.12.2012 г. Фонд "Научни изследвания" поканил ответника да прекратят Договор №ДФНИ — МО 1/20 от 10.12.2012 г. по взаимно съгласие и ответникът да възстанови полученото финансиране. Основанието било влязъл в сила административен акт — Заповед № РД 09-122 от 11.02.2013 год., с която се отменяло утвърденото класиране на проектни предложения за финансиране от ФНИ, предложени от ВНЕК по направление „Мултидисциплинарни изследвания с повече от едно приоритетно направление“. В отговор, със Становище от 13.09.2017 г., ответникът посочил, че Договор №ДФНИ — МО1/20 от 10.12.2012 г. бил изпълнен в първия му етап и би могъл да бъде прекратен само за в бъдеще. Посочено е и, че 97% от полученото финансиране е преведено в полза на новия изпълнител Сдружение „Институт за молекулярни анализи“ със съгласието и по предложение на Фонд "Научни изследвания". Сдружение „Институт за молекулярни анализи“ било прекратено и заличено на 17.10.2014 г. Ответникът оспорва твърдението на ищеца, че с отмяната на индивидуалния административен акт, по силата на който е сключен Договор №ДФНИ — МО1/20 от 10.12.2012 г., породените от него правни последици отпаднат с обратна сила, поради което извършеното от ФНИ плащане по договора в размер на 140 000 лева се явява такова на отпаднало основание. Ответникът оспорва Заповед № РД 09-122 от 11.02.2013 г. Поддържа, че същата е нищожна, евентуално незаконосъобразна и моли на основание чл.17, ал.2 от ГПК съдът да се произнесете инцидентно по валидността и законосъобразността ѝ. Заповед № РД 09-122 от 11.02.2013 г. била нищожна като издадена от некомпетентен орган. Ответникът оспорва представителната власт на посочения издател акад. С. В. да представлява Министерство на образованието, младежта и науката към 11.02.2013 г. Ответникът твърди допуснати съществени процесуални нарушения в производството по възобновяване на производството по издаване на ИАА: Не бил спазен преклузивният тримесечен срок за възобновяване на административното производство по чл.102, ал.1 от АПК и административният орган не бил изпълнил задължението си служебно да конституира „АМК Електроникс“ ООД като трето лице, черпещо права от административния акт (в нарушение на разпоредбата на чл.103, ал.1 от АПК). Не била спазена процедурата за разглеждане на искането за възобновяване по ред на глава Шеста от АПК. Заповед № РД 09-122 от 11.02.2013 г. била немотивирана и неясна — от съдържанието ѝ не може да се установи кое класиране „се отменя“. С издаването на заповедта административният орган излязъл извън рамките на отредената му в закона компетентност. Ответникът счита, че отмяната на решението за класиране не отменяло Договор №ДФНИ - МО1/20 от 10.12.2012 г., нито правните му последици, а и отмяната на акта не можела да засегне правата, придобити от трети добросъвестни лица, каквото бил ответника. Изработеното по договора било предадено на 31.01.2014 г. и прието без възражения като претендираната от ищеца главница била дължимо платена и не подлежала на връщане.

Ответникът прави евентуално възражение за прихващане със стойността на извършените дейности и разходи по реално изпълнение на договора съобразно представения на Изпълнителя финансов отчет на обща стойност 168 000 лева.

По делото е представен договор № ДФНИ М01/20 от 10.12.2012 г. за финансиране на научноизследователски проект, след проведен национален конкурс "Финансиране на фундаментални научни и научноприложни изследвания в приоритетните области" - 2012 г. , на основание чл.23, ал.1, т.2 и чл.24 от ЗННИ и чл.16, т.7 и чл.35, ал.1 от Правилата на Фонд „Научни изследвания“ и въз основа на Решение на ИС на Фонд „Научни изследвания“ с Протокол №11 от 09.11.2012 г. и утвърдено класиране за проектното предложение на ответника вх. № FFNNIPO_12_00761 с наименование "Метод за микровълнова радиометрична ранна диагностика на тумори“. Проектът е допуснат и класиран от Временно-научна експертна комисия /ВНЕК/ в област "Мултидисциплинарни изследвания с приложение в повече от едно приоритетно направление". Направеното предложение за финансиране е одобрено от Изпълнителния съвет на ФНИ и Министъра на

образованието, младежта и науката, въз основа на което между Фонд "Научни изследвания" от една страна, като възложител, и „АМК Електроникс“ ООД и доц. д-р Л. К. У. от друга страна като изпълнители е сключен договор № ДФНИ МО 1/20 от 10.12.2012 г. за финансиране на научноизследователски проект за срок от 24 месеца и предоставяне на средства в размер на 200 000 лв., от които 70 %, равняващи се на 140 000 лв., платими авансово, съгласно чл.4, ал.3, т.1.

Представено е платежно нареждане, с което сумата 140 000 лева е получена от ответника на 11.12.2012 г.

Представено е с отговора на исковата молба споразумение от м.12.2012 г. към договор № ДФНИ МО1/20 от 10.12.2012 г., сключено на основание чл.19, ал.2 от договора, между „АМК Електроникс“ ООД, ФНИ и Сдружение „Институт за молекулярни анализи“, с което като основен изпълнител бенефициент по проекта е включено Сдружение „Институт за молекулярни изследвания“, при договорено разпределение на 97% от сумата, предоставяна от ФНИ, за Сдружението и 3% от сумата, предоставяна от ФНИ, за „АМК Електроникс“ ООД.

Представено е преводно нареждане от 07.05.2013 г., с което „АМК Електроникс“ ООД е превел сумата от 135 800 лева, представляваща 97% от полученото финансиране за изпълнение на първия етап от проекта по банкова сметка на Сдружение „Институт за молекулярни анализи“.

Представени са и финансов отчет на Сдружение „Институт за молекулярни анализи“ и научна разработка с молба от 18.02.2020 г., както и фактури, граждански договори с трети лица и търговски дружества, платежни нареждания и др. документи, касаещи дейностите и разходите, които Сдружение „Институт за молекулярни анализи“ е направило във връзка с проекта.

Със Заповед РД-09-122/11.02.2013 г., издадена от министъра на образованието, младежта и науката на основание чл.99, ал.1 от АПК е отменено утвърденото класиране на проектните предложения за финансиране от Фонд "Научни изследвания", предложени от Временните научно-експертни комисии по „Педагогика“ и „Мултидисциплинарни изследвания с приложение в повече от едно приоритетно направление“. Същата е обжалвана и потвърдена от Върховен административен съд по адм. дело № 4917/2014 г. с Решение № 7870 от 10.06.2014 г.

С писмо - покана изх. № 26/36 от 22.08.2017 г. Фонд "Научни изследвания" поканил „АМК Електроникс“ ООД да прекратят Договор № ДФНИ - МО1/20 от 10.12.2012 г. по взаимно съгласие като ответникът да възстанови полученото финансиране. Посочено е като основание влязъл в сила административен акт — Заповед № РД 09-122 от 11.02.2013 г., с която се отменяло утвърденото класиране на проектни предложения за финансиране от Фонд "Научни изследвания", предложени от Временните научно-експертни комисии по направление „Мултидисциплинарни изследвания с повече от едно приоритетно направление“.

В отговор, със Становище от 13.09.2017 г., „АМК Електроникс“ ООД посочило, че Договор № ДФНИ — МО1/20 от 10.12.2012 г. бил изпълнен в първия му етап и би могъл да бъде прекратен само за в бъдеще, като получените, разходвани и отчетени още през 2013 г. средства не подлежат на връщане. Посочено е и, че 97% от полученото финансиране е преведено в полза на новия изпълнител Сдружение „Институт за молекулярни анализи“ със съгласието и по предложение на Фонд "Научни изследвания".

Във въззивната инстанция е разпитан като свидетел на въззивника Н. Й. К. от чиито показания се установява, че е запознат с конкурса за финансиране на научноизследователски проекти на Фонд за научни изследвания от 2012 г. и с проекта, с който „АМК Електроникс“ кандидатства в него. Бил член на колектива, който изпълнявал проекта и бил запознат с цялата история, с начина, по който се кандидатстваше и с отчетността по проекта. „АМК Електроникс“ кандидатствало с проект за метод за изследване на аномалии - метод за изследване на ракови образувания на гърдата. Проектът

бил класиран и спечелил финансиране. Сключил се договор между Фонд за научни изследвания и „АМК Електроникс“. Свидетелят бил част от колектив от 5 души - 2 били доценти, доктори на науките и останалите били по-скоро изпълнители. Свидетелят трябвало да доказва валидността на метода. Методът бил формулиран от шефа на проекта и неговия заместник, а останалите трябвало да докажат, че този метод е правилен. За целта изградили устройство, с което да докажат това нещо. Доколкото си спомня свидетеля тази работа я извършили 2013 и 2014 г., тъй като това нещо било съвсем ново и се налагало сериозно проектиране. Резултатите били много положителни, защото се доказал метода, съответните честоти, на които трябва да работи уреда, който да установява наличието на аномалии в женската гърда. На практика избрали с общи усилия подходящия честотен обхват, с който да работи уреда и го доказали с експерименти. Работата била отчетена напълно с предаване на доклад на Фонд за научни изследвания. Всъщност колективът предал доклада на основния участник в този проект, който бил Институт за молекулярен анализ, доколкото си спомням и после заедно с него предали доклада във Фонд за научни изследвания. Доколкото свидетелят знаел по доклада намало забележки. Така приключили първия етап. Екипът имал граждански договор с Институт за молекулярен анализ и оттам получили съответното възнаграждение. С „АМК Електроникс“ нямали договорни отношения. Като отделни физически лица имали граждански договор с въпросния институт и така получихме и възнаграждение. В резултат от нашата дейност по проекта имаше 2 публикации, едната от които все още съществува в „Рисърчгейт“.

При така установената фактическа обстановка, съдът приема от правна страна следното:

Предмет на въззивното производство е предявен иск с правно основание чл.55, ал.1, пр.3 ЗЗД за връщане на заплатената по договор № ДФНИ М01/20 от 10.12.2012 г. авансово сума - осъдителен иск за връщане на сума, заплатена на отпаднало основание.

Като източник на облигационни задължения, институтът на неоснователното обогатяване има за цел защита правата и интересите на правните субекти при получаване, придобиване или спестяване на имущество за чужда сметка, когато такива фактически действия са лишени от правно основание. В основата на неоснователното обогатяване стои принципът на справедливостта, който препятства размятането на имущество при липса на признато от закона основание. В разпоредбите на чл. 55-58 ЗЗД са уредени т.н. "специални" фактически състави на неоснователното обогатяване. При третия фактически състав на чл. 55, ал. 1 ЗЗД основанието съществува при получаването на престацията, но след това то е отпаднало с обратна сила.

Фактическият състав на чл. 55, ал. 1, предл. 3 е приложим и когато с обратна сила отпада някой от съществени елементи на договорното правоотношение, както и при извършено изпълнение въз основа на влязло в сила решение, което впоследствие е отменено по реда на предвидените извънредни способи за отмяна /ППВС 1/79г/. Още повече, че в процесния случай е налице невъзможност за завършване на фактическия състав по сключване на договора с издаване на последващо решение за класиране на проектни предложения за финансиране от Фонд "Научни изследвания" по направления "Педагогика" и "Мултидисциплинарни изследвания с приложение в повече от едно приоритетно направление", предвид констатираните нарушения и недопустимост на финансирането в посочените области, поради което и сделката за процесния проект няма да може да породи правните си последици.

Твърди се и не се оспорва съществувала между страните договорна връзка по договор № ДФНИ М01/20 от 10.12.2012 г. за финансиране на научноизследователски проект, след проведен национален конкурс "Финансиране на фундаментални научни и научноприложни изследвания в приоритетните области" - 2012 г. , на основание чл.23, ал.1, т.2 и чл.24 от ЗННИ. От събраните по делото доказателства се установява по безспорен

начин факта на наличие на договорни отношения между страните, заплащане на договорените суми за първия етап на финансиране, изпълнение на поетите с договора задължения от изпълнителите и депозиране на отчетите за изпълненото.

Сключеният между страните договор е със смесен фактически състав, съдържащ административноправен елемент - решение на Изпълнителния съвет на Фонда, с което се определя проекта, който ще бъдат финансиран, и размера на средствата, които се предоставят като финансиране, на основание чл. 29, ал. 3 ЗННИ/, съставляващо индивидуален административен акт по смисъла на чл. 21, ал. 1 АПК, и гражданскоправни елементи - волеизявленията на страните, проявяващи се последователно във времето /чл. 29, ал. 3 и ал. 4 ЗННИ/, като правното действие настъпва при наличието на всички елементи от сложния фактически състав.

Ответникът е поддържал, че между Фонд "Научни изследвания" като възложител, от една страна и научния ръководител на проекта - доктор по физика, старши научен сътрудник Л. У., „АМК Електроникс“ ООД и Сдружение „Институт за молекулярни анализи“ като изпълнители, от друга страна, било постигнато съгласие за изменение на Договор № ДФНИ МО1/20 от 10.12.2012 г. и по договора като основен изпълнител бенефициент по проекта било определено Сдружение „Институт за молекулярни анализи“, при договорено разпределение на финансирането — 97% от сумата, предоставяна от Фонд "Научни изследвания" за Сдружение „Институт за молекулярни анализи“ и 3% от сумата, предоставяна от Фонд "Научни изследвания" за „АМК Електроникс“ ООД.

Въззивният съд не споделя становището на първоинстанционния, че това споразумение е недействително. Паричните средства за насърчаване на научните изследвания по реда на Закона за насърчаване на научните изследвания се предоставят след провеждане на конкурс по определения в закона ред, при което се оценяват заявените за финансиране научни проекти. В чл. 29 ЗННИ е регламентиран редът, при който се провежда конкурсната процедура, както и правомощията на всеки от органите, които участват в нея. Тя включва извършване на оценка на конкурсните проекти от национални и/или международни оценители /чл. 29, ал. 1 ЗННИ/, изготвяне на класиране на проектите съобразно получените оценки от временни научно-експертни комисии, което се представя на Изпълнителния съвет на Фонд "Научни изследвания" /чл. 29, ал. 2 ЗИНИ/, издаване на решение от Изпълнителния съвет на Фонда, с което се определят проектите, които ще бъдат финансирани, и размера на средствата, които им се предоставят, в рамките на общия размер на определените за конкурса финансови средства /чл. 29, ал. 3 ЗИНИ/, сключване на договор, с който се определят условията за финансиране и изпълнение на всеки от определените за финансиране проекти /чл. 29, ал. 2 ЗИНИ/. Облигационните отношения между страните по повод отпускане на целеви средства за насърчаване на научните изследвания възникват от смесен фактически състав, състоящ се от гражданскоправен и административноправен елемент — решение на Изпълнителния съвет на фонда по чл. 29, ал. 3 от ЗННИ, с което се определят проектите, които ще бъдат финансирани, което има характера на индивидуален административен акт по смисъла на чл. 21, ал. 1 АПК. Актът на администрацията по класирането предхожда сключването на договора с административния орган, съответно юридическото лице, който той представлява /чл. 13, ал. 1 от ЗИНИ/. С този договор се определят условията за финансиране и изпълнение на всеки от определените за финансиране проекти. Със сключеното допълнително споразумение страните са се съгласили не за изменение на условията по договора, нито проекта, а за това, че наред с първоначалния изпълнител проектът, за който е сключен договора, ще се изпълнява от още едно лице - Сдружение „Институт за молекулярни анализи“.

Решението на ИС на Фонда, с което проекта на ответниците одобрен за финансиране, се съдържа се в протокол 11 от заседанието на ИС на 09.11.2012 г. Въз основа на това решение, управителят на Фонда сключва договор, с който се определят условията за финансиране и изпълнение на всеки от определените за финансиране проекти, съгласно чл. 29, ал. 4 ЗННИ /ДВ, бр. 99 от 26.11.2011 г. /, в случая е сключен процесния договор с ответника.

Със заповед № РД09-122 от 11.02.2013 г. на Министъра на образованието младежта и науката, по реда на чл. 99, ал. 1 АПК, е отменено решението на ИС на Фонда от 09.11.2012 г., с което е утвърдено класиране по проектни предложения за финансиране от Фонд "Научни изследвания", предложени от Временните научно-експертни комисии и по "Мултидисциплинарни изследвания с приложения в повече от едно приоритетно направление", сред които и проектното предложение на ответника. Заповедта на министъра е издадена на основание чл. 99, т. 1 от АПК – възобновяване на производство по издаване на административни актове. Съгласно посочената норма влязъл в сила индивидуален административен акт, който не е бил оспорен пред съда, може да бъде отменен или изменен от непосредствено по-горестоящия административен орган, а ако актът не е подлежал на оспорване по административен ред - от органа, който го е издал, при посочените в нормата хипотези. Производството по възобновяване по чл. 99 и сл. от АПК е извънреден контролен способ върху влязъл в сила индивидуален административен акт, необжалван по съдебен ред, при предвидените в закона предпоставки и представлява изключение от нормалното развитие на административната процедура.

Спорът между страните се концентрира върху валидността, законосъобразността и последиците от издадената Заповед № РД09-122/11.02.2013 г. на Министъра образованието, младежта и науката, с която е отменено на класирането на проектите, издадена по реда на чл. 99, т. 1 от АПК.

Нищожност на административен акт е налице, в случаите, в които е засегнат от някакъв порок, който е толкова тежък, че прави невъзможно съществуването на акта като такъв. Такъв порок е налице при неспазване на изрично предвидени в закона условия за валидността му, както и в случаите, когато при издаването на акта са нарушени някои от нормативно установените изисквания за законност на административните актове - пороците, изброени в чл. 146 АПК, което нарушение обаче, за да доведе до нищожност на акта, трябва да е съществено и тежко.

Когато порокът, от който страда индивидуалният административен акт не е толкова съществен и тежък, то тогава същият не е нищожен, а незаконосъобразен /унищожаем/, и за да бъде отменен следва да бъде атакуван пред съда в предвидения за това преклузивен срок, като съгласно чл. 17, ал. 2 ГПК гражданският съд, който разглежда спор между страни за права, породени от един индивидуален административен акт, не може да се произнася инцидентно по неговата законосъобразност когато той се противопоставя на страна, която е била участник в административното производство по издаването и обжалването му.

В случая се установява, че заповед № РД09-122/ 11.02.2013 г., с която решението на Изпълнителния съвет и Фонд "Научни изследвания" в частта му, с която е одобрено класирането на проектните предложения, които следва да бъдат финансирани, което е изготвено от временната научно-експертна комисия в област "Мултидисциплинарни изследвания с приложение в повече от едно приоритетно направление", е издадена от Министъра на образованието, младежта и науката. Министърът на образованието младежта и науката е непосредствено по-горестоящият орган на изпълнителния съвет на Фонд "Научни изследвания" и съгласно чл. 99 АПК е органът, компетентен да отмени процесния влязъл в сила индивидуален административен акт по уредения с чл.99 от АПК извънреден способ за контрол. Това становище се подкрепя и от разпоредбите на ЗННИ. Съгласно чл.7, ал.1 от ЗННИ Министърът на образованието, младежта и науката е този държавен орган, който е отговорен за осъществяване на националната политика в областта на научните изследвания. С разпоредбата на чл. 13, ал. 5 от ЗННИ /ред. ДВ, бр. 82 от 26.10.2010 г./ Министърът на образованието младежта и науката е посочен като орган, който контролира дейността на Фонд "Научни изследвания". Следователно именно това е органът, който има качеството на горестоящ орган по отношение и на основния орган на фонда, който е Изпълнителният съвет и той е компетентен да отменя или изменя издадените от последния влезли в сила административни актове по реда на чл. 99 АПК. Заповедта е издадена в кръга на

функционалната компетентност на издателя ѝ, предвид нормата на чл. 99, ал. 1 от АПК, във вр. с чл. 13, ал. 5 от ЗННИ /ред. ДВ, бр. 82 от 26.10.2010 г./ - министърът има правомощия да осъществява контрол за законосъобразност върху актовете на органите на ФНИ. В подкрепа на това становище е и съдебната практика на Върховния административен съд /Решение № 9912 от 02.07.2013 г., постановено по адм. д. № 3378/2013 г. по описа на ВАС, VII отд. и Решение № 12875 от 07.10.2013 г., постановено по адм. д. № 3826/2013 г. по описа на ВАС, VII отд./ . Следователно заповед № РД09-122/ 11.02.2013 г. е валиден административен акт, издаден по реда на чл.99, ал.1 от АПК.

Предвид изложеното заповед № РД09-122/ 11.02.2013 г. на Министъра на образованието младежта и науката е издадена от компетентен орган, при спазване на предвидената в закона форма, поради което не са налице пороци, които да водят до нищожността на този административен акт.

Неоснователно е възражението, че приложението, към което препраща заповедта също следва да има дата на издаване и подпис. Същото, представлява част от тази заповед, като нейното подписването и датиране се отнася и за него.

Въззивникът се позовава на липсата на мотиви в заповед № РД09-122/ 11.02.2013 г. като основание за нейната нищожност. Това е порок по смисъла на чл. 146, т. 2 АПК поради неспазване на установената в закона форма за издаване на този административен акт. От друга страна този порок, обаче, с оглед характера му не е толкова тежък, че да прави оспорената заповед нищожна. Този порок би могъл да е основание за нейната незаконосъобразност. Съгласно ТР № 16/1975 г. на ОСГК на ВС, издаването на акта и мотивите към него не е задължително да съвпадат по време. Принципно е възможно мотивите да предхождат издаването на акта и да се намират в друг документ, предхождащ издаването му. Когато административният акт е издаден въз основа на такъв документ, изложените в документа мотиви представляват мотиви на самия акт. В заповед № РД09-122/ 11.02.2013 г. изрично е посочено, че се издава във връзка с доклад № 02.12-138/12 от 25.01.2013 г. на МВРГ. Докладът съдържа констатации във връзка с нарушения в дейността на ФНИ по конкурсната процедура „Финансиране на фундаментални научни и научноприложни изследвания в приоритетните области” – 2012 г. Издаден е въз основа на специализирана проверка, възложена от министър-председателя на РБ на основание чл. 46а, ал. 2, т. 4 от Закона за администрацията и чл. 62, ал. 2, т. 3 от У. правилник на Министерския съвет и на неговата администрация и е част от представената административна преписка. Върху него има резолюция от министър-председателя, с която е разпоредено на министъра на образованието, науката и младежта предприемането на незабавни действия и доклад. След като мотивите съществуват в доклада като мотиви на помощен орган изложени в акт, предхождащ издаването на заповед № РД09-122/ 11.02.2013 г. , и след като в нея е посочено изрично, че се издава във връзка с този доклад е налице връзка между мотивите на доклада и акта. Заповедта на министъра е мотивирана, като основаваща се на констатациите в доклада, поради което липсва и нарушение на чл. 59, ал. 2, т. 4 от АПК.

Същото се отнася и за твърденията за допуснати нарушения на съдопроизводствените правила за провеждане на производството по чл. 99 и сл. АПК, изразяващи се в липса на възобновяване на производството, което е приключило с издаването на процесната заповед. Този порок, дори и да се установи, че е налице, не е толкова тежък, че да обуслови нищожност на издадения административен акт.

Неоснователен е доводът за недействителност на заповедта поради липса на индивидуализация на отменения акт. Заповедта е юридически акт, обективизиращ волеизявление на компетентен държавен орган спрямо определен брой адресати - посочените 22 юридически лица, утвърденото класиране на чиито проектни предложения за финансиране от ФНИ се отменя. Следователно адресати на заповед № РД09-122/ 11.02.2013 г. са изчерпателно посочените юридически лица, сред които и ответника. Неподписването на приложението към заповедта не съставлява нарушение на формата му, при липсата на нормативно задължение за това. Съгласно чл. 29, ал. 3 от ЗННИ, въз основа на класирането за всеки конкурс, извършено по реда на чл. 28, Изпълнителният съвет с решение определя

проектите, които ще бъдат финансирани и размера на средствата, които им се предоставят, в рамките на общия размер на определените за конкурса финансови средства и следователно със заповед № РД09-122/ 11.02.2013 г. се отменя решението на Изпълнителния съвет на Фонд "Научни изследвания" обективизирано в Приложение 8 на протокол № 11 от 09.11.2012 г., където фигурира и предложението на ответника.

Настоящият съдебен състав намира, че ответникът е страна в административното производство по издаване на заповед № РД09-122/ 11.02.2013 г., защото тя засяга придобити от него права, породени от индивидуалния административен акт, който се отменя с нея. В този случай съдът не може в рамките на настоящото производство да се произнася дали този порок е налице и да осъществява косвен контрол за законосъобразност на заповедта предвид разпоредбата на чл. 17, ал. 2 ГПК. Това важи и за останалите доводи на въззивника за незаконосъобразност на заповед № РД09-122/ 11.02.2013 г. – за допуснати нарушения на съдопроизводствените правила за провеждане на производството по чл. 99 и сл. АПК, изразяващи се в неспазване на процесуалния срок за издаване на оспорената заповед, както и липса на възобновяване на производството, което е приключило с издаването на тази заповед. Тези пороци, дори и да се установи, че са налице, не са толкова тежки, поради което биха направили издадения административен акт незаконосъобразен, а не нищожен. Ето защо съдът не може да се произнася дали те са налице в рамките на образуваното исково производство.

Съдът намира, че с издаването на тази заповед са настъпили последиците по чл. 89, ал. 1 ЗЗД - договорът е развален по право, поради невъзможност за изпълнението на задължението на Фонда, съответно ответниците дължат връщане на полученото, на основание чл. 55, ал. 1, предл. 3 ЗЗД. Актът, с който е отменен индивидуален административен акт, има конститутивно действие и с обратна сила заличава всички целени от неговия издател правни последици от момента на издаването му по отношение на страните в административното производство, каквито са ответниците, по аргумент за противното от разпоредбата на чл. 105 АПК. Това се приема и от трайно установената съдебна практика, съгласно която влязлото в сила решение/определение, с което е отменен общ или индивидуален административен акт има обратно действие /решение по г. д. № 1745/2016 г. на ВКС, IV г. о. /. Изключение от това правило е предвидено единствено за подзаконовите нормативни актове /чл. 195 от АПК/.

С отпадане на правните последици на решението на ИС на Фонда смесеният фактически състав по сключването на процесния договор остава незавършен и договорът е развален по право, а даденото в изпълнението на същия е на отпаднало основание и получилият го дължи връщането му /В този смисъл Решение № 1384 от 29.12.2008 г. на ВКС по гр. д. № 4740/2007 г., IV г. о., ГК/.

По направеното възражение за прихващане:

Заявеното от ответника възражение за прихващане е със същото основание като исковата претенция - с правно основание чл.55, ал.1, пр.3 ЗЗД за връщане на сумата в размер 168 000 лева на реално извършените дейности и разходи по реалното изпълнение на договор № ДФНИ М01/20 от 10.12.2012 г..

Ответникът е поддържал, че между Фонд "Научни изследвания" като възложител, от една страна и научния ръководител на проекта - доктор по физика, старши научен сътрудник Л. У., „АМК Електроникс“ ООД и Сдружение „Институт за молекулярни анализи“ като изпълнители, от друга страна, било постигнато съгласие за изменение на Договор № ДФНИ М01/20 от 10.12.2012 г. и по договора като основен изпълнител бенефициент по проекта било определено Сдружение „Институт за молекулярни анализи“, при договорено разпределение на финансирането — 97% от сумата, предоставяна от Фонд "Научни изследвания" за Сдружение „Институт за молекулярни анализи“ и 3% от сумата,

предоставяна от Фонд "Научни изследвания" за „АМК Електроникс“ ООД.

Въззивният съд намира, че независимо от това, че споразумение е действително, искът е неоснователен. От представените по делото доказателства за твърденията за направени по проекта разходи се установява, че такива са направени от Сдружение „Институт за молекулярни анализи“. Това означава, че ответникът не е носител на вземането за връщането на направените разходи, тъй като същите не са направени от него.

Предвид изложеното съдът намира, че първоинстанционното решение е законосъобразно и следва да бъде потвърдено.

При този изход на спора отговорността за разноските по делото следва да се носи от въззивника, който следва да заплати и тези, направени от въззиваемия – 5500 лева за адвокатско възнаграждение.

Воден от горното съставът на Софийски апелативен съд

РЕШИ:

ПОТВЪРЖДАВА Решение от 05.01.2023 г., постановено по т.д. № 3326/2017 г., Софийски градски съд, ТО, VI-14 състав

ОСЪЖДА „АМК Електроникс“ ООД, ЕИК 200612378, със седалище и адрес: гр.София, ул. Костенски водопад № 1А, вх.1, ет.1, ап.1, представлявано от В. Ж. А. да заплати на Фонд за научни изследвания, БУЛСТАТ 175467353, със седалище и адрес: гр.София, бул. Дондуков № 2А, представлявано от управителя В. С. Б. на основание чл.78, ал.3 от ГПК сумата 5500 лева, представляваща разноски във въззивната инстанция.

РЕШЕНИЕТО подлежи на касационно обжалване пред Върховен касационен съд в 1-месечен срок от съобщаването му на страните, при условията на чл.280 от ГПК.

Председател: _____

Членове:

1. _____

2. _____